

Üniversite Öğrencilerinde İşsizlik Kaygısı ve Yaşam Doyumu: Bilişsel Esnekliğin Aracılık Rolünün İncelenmesi

Unemployment Anxiety and Life Satisfaction in University Students: Investigation of the Mediating Role of Cognitive Flexibility

Ayşe Nur KATMER, Esra ASICI

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısı ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide bilişsel esnekliğin aracılık rolü oynayıp oynamadığını incelemektir. Araştırmaya 392 gönüllü üniversite öğrencisi katılım sağlamıştır. Veriler Yaşam Doyumu Ölçeği, İşsizlik Kaygısı Ölçeği ve Bilişsel Esneklik Ölçeği aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde regresyon temelli GLM aracılık analizi tekniği kullanılmıştır. Analizler sonucunda; yaşam doyumu ile işsizlik kaygısı arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde negatif yönde ilişki olduğu belirlenmiştir. Ayrıca yaşam doyumunun işsizlik kaygısının ekonomideki istihdam zorlukları ile kişisel karamsarlık ve özgüven alt boyutlarıyla arasındaki ilişkide bilişsel esnekliğin aracılık rolü oynadığı saptanmıştır. Mevcut çalışma sonuçları ilgili alanyazın çerçevesinde tartışılmıştır. Çalışma sınırlılıkları ve öneriler sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: İşsizlik kaygısı, Yaşam doyumu, Bilişsel esneklik, Üniversite öğrencileri, Aracılık.

ABSTRACT

The purpose of this research is to examine the mediating role of cognitive flexibility in relationship between unemployment anxiety and life satisfaction in university students. The fact that the relationship between brand satisfaction, trust and loyalty is examined in a limited number within the scope of social media communication despite intensive work in other fields, and reaching results that can contribute to the social media communication strategies of brands constitutes the original value of the research. Participants consisted of 392 voluntary students. Data were collected through Life Satisfaction Scale, Unemployment Anxiety Scale and Cognitive Flexibility Scale. In the analysis, regression based GLM mediation technique was used. The results of the analysis showed that there was a negative and significant correlation between life satisfaction and unemployment anxiety. In addition, cognitive flexibility played a mediating role in the relation between life satisfaction and employment difficulties in the economy and personal pessimism and self-confidence sub-dimensions. The results of the study are discussed within the framework of the related literature. Study limitations and recommendations are presented.

Keywords: Unemployment anxiety, Life satisfaction, Cognitive flexibility, University students, Mediation.

Katmer A. N., & Asıcı E., (2025). Üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısı ve yaşam doyumu: Bilişsel esnekliğin aracılık rolünün incelenmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/ Journal of Higher Education and Science*, 15(3), 446-456. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.1616267>

Ayşe Nur KATMER (✉)

ORCID ID: 0000-0002-2733-9325

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, Kilisli Muallim Rifat Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Kilis, Türkiye

Kilis 7 December University, Faculty of Education Kilisli Muallim Rifat, Department of Educational Sciences, Kilis, Türkiye

anurcetin@hotmail.com

Esra ASICI

ORCID ID: 0000-0003-0872-9042

İzmir Demokrasi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, İzmir, Türkiye

Izmir Democracy University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, Izmir, Türkiye

Geliş Tarihi/Received : 09.01.2025

Kabul Tarihi/Accepted : 15.12.2025

Bu eser "Creative Commons Atıf-GayriTicari-4.0 Uluslararası Lisansı" ile lisanslanmıştır.

GİRİŞ

İşsizlik veya iş bulamamak, toplumun tüm kesimleri için önemli bir kaygı sebebidir (Ölçer-Kimzan, 2020). Her ne kadar bu sorun toplumun tüm kesimlerini etkilese de yükseköğretimde eğitimi sürdüren ve mezuniyet sonrasında iş bulamama korkusuyla hayatına yeni başlayacak olan gençler için bu durum daha büyük bir sıkıntı yaratmaktadır (Korkmazer, 2020).

Üniversitelerin bireyin yaşamında önemli bir rolü vardır. Birçok meslek dalında yeterlilik sağlamak ve uzmanlaşmak için üniversite eğitimi gereklidir. Bu nedenle, Türkiye’de bir üniversiteye kabul edilmek ve gerekli eğitimi görmek önemli bir olgudur (Koç, Bayramoğlu & Koç, 2024). 2024 yılında üniversiteye giriş sınavı için sınava başvuran genç sayısının üç milyonun üzerinde olduğu görülmüştür (Ölçme, Seçme ve Yerleştirme Merkezi Başkanlığı-ÖSYM, 2024). Ancak gençlerin üniversite sonrası için doğru tercihler yapıp yapmadıkları konusu araştırılmaya devam etmektedir. Birçok genç, yalnızca üniversite mezunu olabilmek için bir programa kaydolduğunu (Gündoğar ve ark., 2007) ancak sonrasında bölümden ya da üniversiteden memnun olmadığını belirtmiştir (Becerren, 2010; Erdoğan ve ark., 2024). Üniversitelerin işlevlerine bakıldığında ise öğrencilerini sadece bir mesleğe hazırlamadığı bunun yanında esnek düşünme, yaşamdan doyum alma gibi psikolojik işlevlerinin olduğu da bilinmektedir (Chow, 2005; Çetinceli & Tüzün, 2022).

Literatür incelendiğinde üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu (Chow, 2005; Korkmazer, 2020), işsizlik kaygısı (Çetinceli & Tüzün, 2022; Korkmazer, 2020) ve bilişsel esneklik (Bedel & Ulubey, 2015; Curran, 2018) konularının ayrı ayrı incelendiği görülmüştür. Ancak bireyin yaşam doyumunun işsizlik ve bilişsel esneklik ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu çalışmada işsizlik kaygısı yaşayan genç bireylerin bu durumunun yaşam doyumuna etkisi incelenirken aynı zamanda bireylerin bilişsel esneklik düzeylerinin bu durum üzerindeki aracılığı araştırılacaktır. Literatürde bu değişkenlerin ve modelin birlikte çalışıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Mevcut çalışmanın bu bağlamda literatüre katkı sunacak özgün bir çalışma olacağı düşünülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısı ile yaşam doyumunu arasındaki ilişkide bilişsel esnekliğin aracılık rolü oynayıp oynamadığını incelemektir.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Yaşam Doyumu

Neugarten (1961), yaşam doyumunu, bireyin beklentileri ile elde ettikleri arasındaki farkı değerlendiren bir kavram olarak tanımlamıştır. Bu tanıma göre, yaşam doyumunun yükselmesi için bireyin hayattan bekledikleri ile elde ettikleri arasında denge olmalıdır. Diener ve arkadaşları (1999) ise yaşam doyumunu, bireyin hayatına dair genel bir değerlendirme veya yargı olarak tanımlar. Diener ve ekibi (1985), yaşam doyumunu, bireyin kendi belirlediği ölçütler ve hayatı algılama biçimi doğrultusunda yapılan bilişsel bir değerlendirme olarak açıklamaktadır. Yaşam doyumunu etkileyen faktörler incelendiğinde, bireyin yaşamına anlam katma şekli, kişilik özellikleri, sosyal ilişkileri, uyum düzeyi ve beklentileri gibi unsurlar ön plana çıkmaktadır

(Recepoğlu, 2013). Alternatif bir bakış açısına göre ise yaşam doyumunu, bireyin uyumu, zihinsel ve fiziksel sağlığı, sosyal ilişkileri gibi faktörlerden etkilenmektedir (Segrin, 2006).

Bireylerin hedeflerine ulaşabilmek için mevcut durumlarını ya da ulaşamadıkları hedeflerini değiştirmeye yönelik istekli olmaları, yaşam doyumlarını etkilemektedir (Diener ve ark., 1999). Üniversite öğrencilerinin okudukları bölüme karşı tutumları ve memnuniyet düzeyleri (Serin, Serin & Özbaş, 2010), geleceğe ilişkin beklentileri (Tuzgöl-Dost, 2007), akademik başarıları (Chow, 2005) yaşam doyumları üzerinde etkili olmaktadır. Çetinceli ve Tüzün (2022) işsizlik kaygısı ile yaşam doyumunu arasında ilişkiye vurgu yapmıştır. Korkmazer (2020) yaptığı çalışmada üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısı yaşadıklarını belirtmiştir. Üniversite eğitiminin sonundaki bireyin gelecekle ilgili beklentisinde iş bulma algısı önemli bir etken olduğu düşünülmektedir.

İşsizlik Kaygısı

İşsizlik, sanayi devriminden bu yana işçi ve işveren arasında ilişkinin doğmasıyla ortaya çıkan talep arz dengesizliğinden kaynaklanan bir olgudur (Ölçer-Kimzan, 2020). Uluslararası Çalışma Örgütü bir bireyin işsiz olarak nitelendirilmesini altı aydır iş arıyor olması, belirli saat aralıklarında mesai yapıyor olması vb. şartlara bağlamaktadır. İşsizlik türleri farklı isimlerle sınıflandırılmıştır. Tüm şartlar uygun olmasına rağmen bireyin iş bulamaması açık işsizlik (Esen, 2020); bireyin kısa süreli iş bulamadığı duruma geçici işsizlik (Kimzan, 2020); üretim süreçleri dışındaki sürece mevsimlik işsizlik (Yıldız, 2014); dünyadaki değişime uyum sağlayamadığı için rekabet edemez hale gelerek işsiz kalmaya yapısal işsizlik (İncekara, 2010); sektörde talep olmamasından kaynaklanan işsizliğe konjonktürel işsizlik (Güvel, 2017); birey işten çıkmasına rağmen hizmetin yine eksiksiz devam ediyor olması durumuna ise gizli işsizlik (İncekara, 2010) denilmektedir. Türkiye’de 2024 ekim ayı içerisinde açıklanan işsizlik oranlarının önceki aya göre artış yaşanarak %8.8’e yükseldiği görülmüştür. Bununla birlikte aynı istatistiksel veriler işsizlik oranının erkeklerde %6,9, kadınlarda %12,3 olduğunu belirtmiştir (TÜİK, 2024). Türkiye’deki 15-24 yaş grubundaki nüfusta işsizlik istatistiklerinde ise erkeklerde %12,6, kadınlarda %23,9 oranında işsizlik yaşandığı bildirilmiştir. İş bulma süreci, çevresel etkenler, maddi imkanlar, devlet politikaları, işe giriş sınavları vb. faktörler bireyin yaşamını olumsuz etkilemektedir. İş arama sürecindeki bu belirsizlik ve zorluklar aynı zamanda bireyin psikolojik süreçlerini de etkilemektedir (Palancıoğlu ve ark., 2021). Bu grup işsizlikten en yoğun etkilenen yaş aralıklarından biridir. Özellikle üniversite eğitimi ve eğitim sonrası kapsayan bu dönemde işsizlik sorunu gençlerde kaygı yaratmaktadır. Yurdakul (2006) yaptığı çalışmada üniversite çağındaki bireylerde görülen en yoğun kaygı türlerinden birinin işsizlik kaygısı olduğunu belirtmiştir.

İşsizlik kaygısı öğrenim hayatının sonunda olan ya da öğrenim hayatını yeni bitirmiş bireylerin mezun olduktan sonra kendilerine uygun iş bulamama endişesi şeklinde tanımlanmaktadır (Yalçın, 2022). Üniversitede eğitim alınan bölümün iş bulabilme oranı, ülkenin ekonomik durumu, bireyin psikolojik durumu vb. birçok faktör işsizlik kaygısı üzerinde etkilidir. Tekin (2015)

İşsizlik kaygısını dört boyutta incelemiştir. Ekonomideki istihdam zorlukları dünyada ve Türkiye’de karşılaşılan ekonomik zorluklar ve daralma, genç nüfusun fazla olması vb. sebeplerden kaynaklanmaktadır (Çondur & Bölükbaş, 2014). Çevresel ve sosyal baskı bireyin ailesinin ve sosyal çevresinin birey üzerinde oluşturduğu duygusal baskıyı ifade etmektedir. Dursun ve Aytaç (2009) özellikle üniversite mezunu olan gençlerde sosyal çevrenin beklentisi arttığı için bu baskının daha yoğun hissedildiğini ifade etmiştir. Kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği bireyin rakipleriyle ve işsizlikle baş edememe bağlamında değerlendirilmektedir. Çoban (2009) kişisel karamsarlığa kapılan bireylerin işsizlik kaygısını daha yoğun yaşadığını ifade etmiştir. Niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği bireylerin başvuracakları işle ilgili gerekli şartları yeterince karşılayamaması anlamına gelmektedir (Erdayı, 2009). İşe alımlarda yapılan sözlü ya da yazılı sınavlar, iş için gerekli olan asgari koşullar vb. şartları karşılayamayacağını düşünen bireyler işsizlik kaygısını yoğun bir şekilde yaşamaktadır (Ölçer-Kimzan, 2020).

Birey iş bularak maddi kazanç getirisinin yanında sosyal bir çevre de edinmektedir (Palancıoğlu ve ark., 2021). Bununla birlikte yapılan çalışmalarda bireyin maddi kazanç getirisi olan bir işte çalışmasının toplum içerisinde saygınlık kazanma ve değer görme gibi getirileri de olduğu vurgulanmaktadır (Ölçer-Kimzan, 2020). Bununla birlikte bir işte çalışmanın psikolojik etkilerinin olduğu da bilinmektedir. Şahin (2023) iş kaygısı yaşayan bireylerin yaşam doyumu düzeyinin daha düşük olduğunu belirtmiştir. Yetişensoy ve Şahin (2020) üniversite öğrencilerinin mesleğe karşı tutumlarının işsizlik kaygısı üzerinde etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bilişsel Esneklik

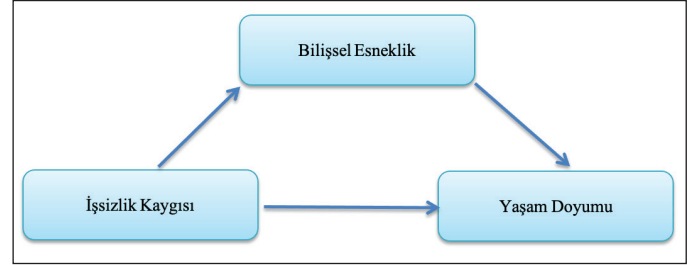
Bilişsel esneklik, Spiro ve arkadaşları (1988) tarafından tanımlanmıştır. Bu terim bir bireyin yeni bir bilgiyi edinme, işleme ve bu bilgiyi mevcut bilgi birikimiyle nasıl entegre ettiğini açıklamaktadır. Martin ve Rubin (1995) bilişsel esnekliği üç ana bileşene ayırmıştır: Belirli bir durumda çeşitli seçenekleri ve alternatifleri fark etme yeteneği, esnek olma isteği ve esneklik gösterme konusunda etkin olabilmek. Bu açıdan bakınca bilişsel esneklik birden fazla görev veya zihinsel süreç arasında dikkatini değiştirme becerisi şeklinde de tanımlanmaktadır (Dajani & Uddin, 2015). Suchy (2009), bilişsel esnekliği bireylerin “amaçlı, hedefe yönelik ve geleceğe yönelik hareket etmelerini sağlayan” işlevlerin bir parçası olarak ele almıştır. Martin ve Rubin (1995) bilişsel esnekliği farkındalık, isteklilik ve öz-yeterlilik boyutlarından oluştuğunu belirtmiştir. Farkındalık boyutu bireyin alternatifleri fark etmesi, isteklilik boyutu bireyin hayatında karşısına çıkan zorlukları çözme konusunda istekli olması ve öz yeterlilik boyutu bireyin tanıdık olmadığı durumlara uyum sağlayabilmesini tanımlamaktadır (Altunkol, 2011).

Bilişsel esneklik birçok durumu etkilemektedir. Bilişsel esnekliği daha yüksek olan bireyler, genellikle daha yüksek sosyal zekâya sahip (Hodson & Busseri, 2012), daha gelişmiş sosyal becerilere sahip (Curran, 2018) ve daha az etnosentrik olma eğilimindedir (Mephram & Martinovic, 2018). Ayrıca bilişsel esneklik düzeyi yüksek olan bireylerin özduyarlılığının daha yüksek olduğu, duygusal stresle daha iyi başa çıkabildikleri (Bedel & Ulubey,

2015; Johnco, Wuthrich & Rapee, 2014), yaşam doyumlarının daha yüksek olduğu (Smith & Konik, 2022) görülmüştür.

Araştırmanın Amacı

Yaşam doyumu, işsizlik kaygısı ve bilişsel esneklik arasındaki olası ikili ilişkiler dikkate alındığında; bilişsel esnekliğin üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısını etkileme yoluyla yaşam doyumunu da etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu doğrultuda, araştırma, işsizlik kaygısının alt boyutları ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide bilişsel esnekliğin aracılık rolünü incelemeyi hedeflemektedir. Çalışmanın modeli aşağıda gösterilmiştir.

Şekil 1. Hipotetik model.

Bu bağlamda çalışma hipotezleri aşağıda verilmiştir:

- H1:** İşsizlik kaygısı ile yaşam doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde negatif yönde ilişki vardır.
- H2:** İşsizlik kaygısı ile bilişsel esneklik arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde negatif yönde ilişki vardır.
- H3:** Bilişsel esneklik ile yaşam doyumu arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde pozitif yönde ilişki vardır.
- H4:** Bilişsel esneklik değişkeni işsizlik kaygısı ile yaşam doyumu ilişkisine aracılık etmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Deseni

Bu çalışma, değişkenler arasındaki doğrudan ve dolaylı etkileşimleri incelemeyi amaçlayan bir ilişkisel araştırma deseni ile planlanmıştır. Bu doğrultuda, araştırmada işsizlik kaygısı ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide bilişsel esnekliğin aracılık rolü incelenmiştir. İşsizlik kaygısı bağımsız, yaşam doyumu bağımlı, bilişsel esneklik ise aracı değişkenler olarak ele alınmıştır.

Araştırmanın Katılımcıları

Araştırmaya Türkiye’nin güneydoğu bölgesinde yer alan bir devlet üniversitesinde okumakta olan 267 (%68.1) kadın, 125 (%31.9) erkek olmak üzere toplam 392 üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların demografik özelliklerine göre dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

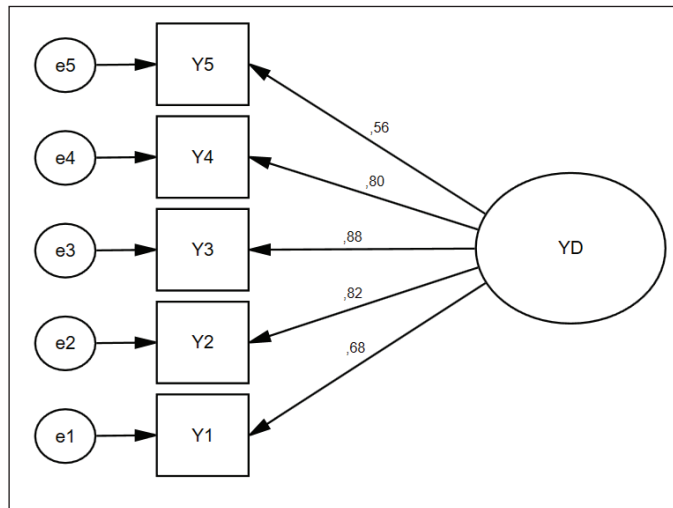
Yaşam doyumu ölçeği (YDÖ)

Orijinal formu “Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985)” tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 5 maddeden oluşmakta ve 7’li

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımı (N=392)

		n	%			n	%
Sınıf düzeyi	1	129	32.9	Bölümü tercih etme durumu	İsteyerek	305	77.8
	2	38	9.7		İstemeyerek	87	22.2
	3	111	28.3	İş deneyimi	Var	229	58.4
	4	114	28.3		Yok	163	41.6
Not ortalaması	0-1.99 arası	58	14.8	Ailenin aylık geliri	0-11 bin arası	127	32.4
	2.00-2.99 arası	171	43.6		11- 22 bin arası	141	36.0
	3.00-4.00	163	41.6		22 bin ve üzeri	124	31.6
Annenin eğitim düzeyi	Okuma yazma bilmiyor	52	13.3	Babanın eğitim düzeyi	Okuma yazma bilmiyor	10	2.6
	İlköğretim mezunu	244	62.2		İlköğretim mezunu	208	53.1
	Lise mezunu	69	17.6		Lise mezunu	104	26.5
	Üniversite mezunu	27	6.9		Üniversite mezunu	70	17.9
Yaşamın çoğunun geçtiği yer	Köy	46	11.7	Barınma yeri	Öğrenci evi	79	20.2
	Kasaba/ilçe	83	21.2		Yurt	199	50.8
	İl	263	67.1		Aile yanı	114	29.1

Likert tipi (1=*Kesinlikle katılmıyorum*, 7=*Tamamen katılıyorum*) derecelendirmeye dayanmaktadır. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Dağlı ve Baysal (2016) tarafından 5’li Likert (1=*Hiç katılmıyorum*, 5=*Tamamen katılıyorum*) tipine dayalı olarak gerçekleştirilmiştir. Tek boyutlu yapıya sahip olan Türkçe ölçek formundan alınabilecek puanlar 5 ile 25 arasında değişmekte olup, alınan puanların artması bireyin yaşamdan aldığı doyumun arttığını göstermektedir. Türkçeye uyarlama çalışmasında ölçeğin Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .88 olarak rapor edilmiştir. Bu çalışmada kapsamında gerçekleştirilen doğrulayıcı faktör analizi (DFA) sonucunda ölçeğin tek boyutlu yapısı doğrulanmıştır (CMIN= 12.77, sd=5, p=.03, CMIN/sd=2.55, RMSEA=.06, CFI=.99, TLI=.98, SRMR=.02). Ölçeğin Cronbach alfa, AVE ve CR değerleri sırasıyla .86, .57 ve .87 olarak hesaplanmıştır. YDÖ’ye ilişkin path diagramı Şekil 1’de verilmektedir.

Şekil 1. Yaşam doyumunu ölçeği’ne ilişkin path diagramı.

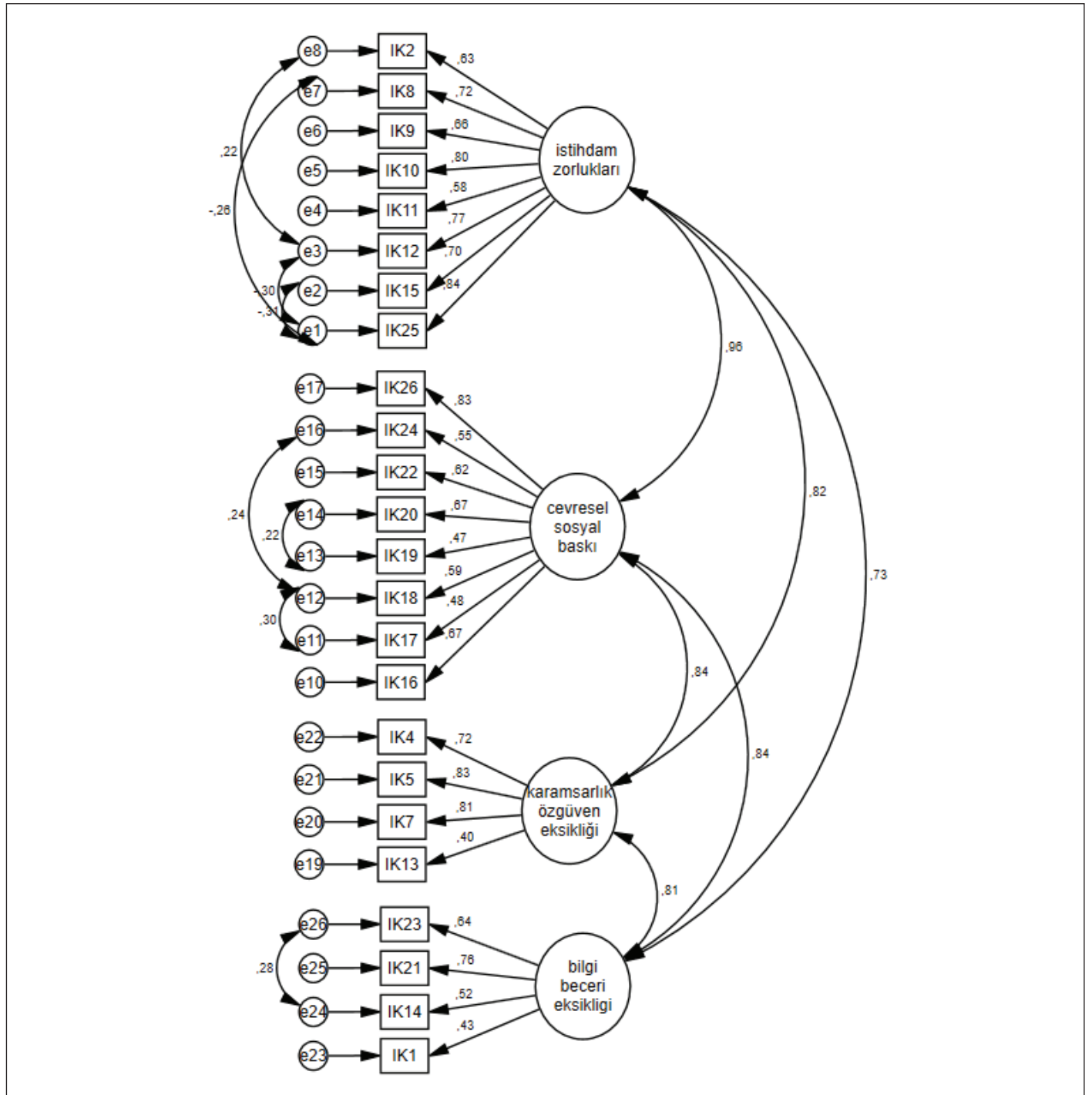
İşsizlik kaygısı ölçeği (İKÖ)

“Dursun ve Aytaç (2009) ile Ersoy-Kart ve Erdost’un (2008)” üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısını tespit etmek üzere belirledikleri psikometrik sorulardan yararlanılarak hazırlanan İKÖ’nün geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Tekin (2015) tarafından gerçekleştirilmiştir. “Ekonomideki istihdam zorlukları”, “çevresel ve sosyal baskı”, “kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği” ve “niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği” olmak üzere dört alt boyuttan oluşan ölçek 26 madde içermekte ve 5’li Likert tipi (1= *Tamamen katılmıyorum*, 5= *Tamamen katılıyorum*) derecelendirmeye dayanmaktadır. Ölçekten alınan puanların artması bireyin ilgili alt boyuta ilişkin kaygı düzeyindeki artışı göstermektedir. Ölçeğin güvenirliğinin bir kanıtı olarak Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı ölçeğin bütünü için .90, alt boyutlar için sırasıyla .84, .79, .73 ve .68 olarak rapor edilmiştir.

Bu çalışma kapsamında yapılan DFA sonucunda; dört boyuttan oluşan 26 maddelik ölçek formu için elde edilen model uyumunun iyi olmadığı (CMIN= 912.60, sd=293, p=.000, CMIN/sd=3.12, RMSEA=.07, CFI=.87, TLI=.85, SRMR=.06); Cronbach alfa, AVE ve CR değerlerinin sırasıyla .93, .43 ve .95 olduğu saptanmıştır. Yapılan inceleme sonucunda iki maddenin (İK6 ve İK13) faktör yüklerinin .40’ın altında olduğu belirlenmiştir. Faktör yükleri düşük olan maddeler çıkarılarak kalan 24 madde için DFA yenilenmiş ve modifikasyon önerileri doğrultusunda bazı maddeler arasında kovaryans bağlantısı kurulmuştur. Ölçeğin 24 maddeden oluşan dört faktörlü yapısı için elde edilen model uyum indeksi değerlerinin yeterli düzeyde olduğu (CMIN= 637.12, sd=238, p=.000, CMIN/sd=2.68, RMSEA=.065, CFI=.91, TLI=.90, SRMR=.05); Cronbach alfa, AVE ve CR değerlerinin sırasıyla .94, .44 ve .95 olduğu saptanmıştır. İKÖ’nin 24 maddeden oluşan dört faktörlü yapısına ilişkin path diagramı Şekil 2’de verilmektedir.

Bilişsel esneklik ölçeği (BEÖ)

BEÖ orijinalinde “Martin ve Rubin (1995)” tarafından geliştiril-

Şekil 2. İşsizlik kaygısı ölçeği'ne ilişkin path diagramı.

miş olup, bilişsel esnekliği farkındalık, isteklilik ve öz-yeterlilik boyutlarıyla değerlendirmeyi amaçlamaktadır. 12 maddeden oluşan ve 6'lı Likert tipi (1=Kesinlikle katılmıyorum, 6= Kesinlikle katılıyorum) derecelendirmeye dayanan ölçek tek boyutlu bir yapıya sahiptir. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Altunkol (2011) tarafından gerçekleştirilmiş ve Türkçe ölçek formu için Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .81 olarak rapor edilmiştir. Ölçekten alınabilecek puanlar 12 ile 72 arasında değişmekte ve pu-

anının yükselmesi daha yüksek bilişsel esnekliğin varlığına işaret etmektedir. Bu çalışma kapsamında yapılan DFA sonucunda; tek boyuttan oluşan 12 maddelik ölçek formu için elde edilen model uyumunun iyi olmadığı (CMIN= 195.72, sd=54, p=.000, CMIN/sd=3.62, RMSEA=.08, CFI=.92, TLI=.90, SRMR=.07); Cronbach alfa, AVE ve CR değerlerinin sırasıyla .83, .37 ve .84 olduğu saptanmıştır. Yapılan inceleme sonucunda dört maddenin (B2, B3, B5 ve B10) faktör yüklerinin .40'ın altında olduğu belirlen-

miştir. Faktör yükleri düşük olan maddeler çıkarılarak kalan 8 madde için DFA yenilenmiştir. Ölçeğin 8 maddeden oluşan tek boyutlu yapısı için elde edilen model uyum indeksi değerlerinin yeterli düzeyde olduğu (CMIN= 45.80, sd=20, p=.001, CMIN/sd=2.29, RMSEA=.06, CFI=.98, TLI=.98, SRMR=.03); Cronbach alfa, AVE ve CR değerlerinin sırasıyla .90, .54 ve .90 olduğu saptanmıştır. BEÖ'nin 8 maddelik yapısına ilişkin path diagramı Şekil 3'te verilmektedir.

Şekil 3: Bilişsel esneklik ölçeği'ne ilişkin path diagramı.

Demografik bilgi formu

Katılımcıların, cinsiyeti, sınıf düzeyi, bölümlerini nasıl seçtikleri, genel not ortalamaları, iş deneyimlerinin olup olmadığı, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim birimi, şu anda nerede barındıkları, ebeveynlerinin eğitim düzeyi ve ailelerinin geliri hakkındaki bilgiler araştırmacılar tarafından oluşturulan demografik bilgi formu aracılığıyla toplanmıştır.

Verilerin Toplanması

İşsizlik kaygısı ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide bilişsel esnekliğin aracılık rolünün belirlenmesine yönelik yapılan bu araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Mevcut araştırmada örnekleme yöntemi olarak kolay örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Bu çalışmada anket uygulaması için Kilis 7 Aralık Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 06/02/2024 tarihli ve 2024/01 nolu toplantısında etik izin onayı alınmıştır. Araştırmanın verileri Mart 2024 ile Haziran 2024 tarihleri arasında araştırmanın ilk yazarı tarafından çevrimiçi olarak sınıf ortamında toplanmıştır. Öğrencilere araştırmanın amacı, verilerin gizliliği ve araştırmaya katılımın gönüllülüğü konusunda gerekli bilgiler verildikten sonra araştırmaya katılmaya gönüllü olarak

öğrencilerle WhatsApp aracılığıyla anket linki paylaşılmıştır. Katılımcıların anket formunu doldurması yaklaşık 10 dakika sürmüştür. Veri toplama sürecinin sonunda araştırmaya katılmaya gönüllü olarak toplam 412 öğrenciye ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi SPSS 25, AMOS 24 ve JAMOVİ 2.5.6 istatistik paket programları aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Analizlere başlanmadan önce veri seti tek ve çok değişkenli uç değerler açısından incelenmiştir. Tek değişkenli uç değerlerin incelenmesinde ham puanların standardize edilmiş z puanlarına dönüştürülmesi yöntemi kullanılmış olup, tüm z değerlerinin ± 3.27 sınırları arasında kaldığı, bir diğer deyişle veri setinde tek değişkenli uç değer olmadığı belirlenmiştir (Tabachnick & Fidell, 2013). Çok değişkenli uç değerler ise Mahalanobis uzaklığı aracılığıyla incelenmiş olup, 20 gözlemin belirlenen Mahalanobis uzaklığı değerinin (MD=77.30, $p<0.001$) üstünde olduğu görülmüştür. Çok değişkenli uç değerler veri setinden çıkarılarak analizler 392 kişilik veri seti üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Veri setinin normallikten aşırı bir sapma göstermediğinin bir kanıtı olarak; katılımcıların ölçme araçlarından aldıkları puanlara ilişkin çarpıklık ve basıklık katsayılarının ± 1 sınırları arasında olduğu görülmüştür (Tablo 3). Hata terimleri arasında otokorelasyon olmadığının bir göstergesi olarak (Küçüksille, 2014) Durbin Watson değeri 2.16 olarak hesaplanmıştır. Bunun yanı sıra, değişkenler arasındaki korelasyon değerlerinin 0.33 ile 0.74 arasında; Tolerans değerlerinin 0.37 ile 0.89 arasında ve VIF (Variance inflation factor) değerlerinin de 1.12 ile 2.73 arasında olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar değişkenler arasında çoklu bağlantı probleminin olmadığına işaret etmektedir (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2012). Elde edilen bu sonuçlar, veri setinin çok değişkenli istatistiksel analizleri yapmak için gereken varsayımları karşıladığı şeklinde yorumlanmıştır.

Analizlerde betimsel istatistikler, doğrulayıcı faktör analizi, Pearson momentler çarpımı korelasyonu ve maksimum olabilirlik regresyonuna (maximum likelihood regression) dayalı GLM aracılık modeli (JAMM GLM Mediation Model, Gallucci, 2020) kullanılmıştır. Aracılık analizinin anlamlılığının değerlendirilmesinde 2000 örneklem bootstrapping yönteminden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Betimsel İstatistikler

Katılımcıların ölçme araçlarından aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikleri Tablo 2'de yer almaktadır.

Korelasyon Analizine İlişkin Bulgular

Araştırmada ele alınan değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla yapılan Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu Katsayısı analizi sonuçları Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3'te görüldüğü üzere; yaşam doyumu ile bilişsel esneklik arasında istatistiksel olarak anlamlı düzeyde ve pozitif yönde ilişki olduğu saptanmıştır ($r=.33$, $p<.001$). Yaşam doyumu ile işsizlik kaygısı arasındaki ilişki incelendiğinde; yaşam doyumu nun ekonomideki istihdam zorlukları ($r=-.33$, $p<.001$), çevresel

Tablo 2. Betimsel İstatistikler (N=392)

	Min.-Max.	M	SS	Çarpıklık	Basıklık	A
Yaşam doyumu	5.00- 24.00	14.11	4.40	-.17	-.44	0.86
Bilişsel esneklik	8.00- 48.00	34.38	7.70	-.53	.17	0.90
İşsizlik kaygısı	25.00- 118.00	72.07	19.59	-.20	-.34	0.94
Ekonomideki istihdam zorlukları	8.00- 40.00	26.76	7.90	-.28	-.50	0.89
Çevresel ve sosyal baskı	8.00- 40.00	23.57	7.35	-.17	-.44	0.85
Kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği	4.00- 20.00	10.64	3.78	.19	-.42	0.79
Niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği	4.00- 20.00	11.09	3.50	.13	-.13	0.70

Tablo 3. Değişkenler Arasındaki İlişkiler

	(1)	(2)	(3)	(3.1)	(3.2)	(3.3)	(3.4)
(1) Yaşam doyumu	-						
(2) Bilişsel esneklik	0.33*	-					
(3) İşsizlik kaygısı	-0.37*	-0.10	-				
(3.1) Ekonomideki istihdam zorlukları	-0.33*	-0.01	0.91*	-			
(3.2) Çevresel ve sosyal baskı	-0.34*	-0.08	0.92*	0.74*	-		
(3.3) Kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği	-0.38*	-0.25*	0.81*	0.66*	0.65*	-	
(3.4) Niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği	-0.22*	-0.09	0.76*	0.57*	0.63*	0.57*	-

*p<.001

ve sosyal baskı ($r=-.34$, $p<.001$), kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği ($r=-.38$, $p<.001$), niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği ($r=-.22$, $p<.001$) ile istatistiksel olarak anlamlı düzeyde negatif yönde ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bilişsel esneklik ile işsizlik kaygısı arasındaki ilişki incelendiğinde ise sadece kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği ile bilişsel esneklik arasındaki negatif yönlü ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu tespit edilmiştir ($r=-.25$, $p<.001$).

Aracılık Analizine İlişkin Bulgular

İşsizlik kaygısı ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide bilişsel esnekliğin aracılık rolü GLM aracılık modeli aracılığıyla test edilmiş olup, aracılık testinin anlamlılığı bootstrapping 2000 yeniden örnekleme tekniğiyle değerlendirilmiştir. Yapılan analiz sonucuna ilişkin path diagramı Şekil 4'te, aracılık analizi sonuçları da Tablo 4'te yer almaktadır.

Tablo 4'te görüldüğü üzere; ekonomideki istihdam zorluklarının ($\beta = -0.158$, $p<.05$), çevresel ve sosyal baskının ($\beta = -0.157$, $p<.05$) ve kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliğinin ($\beta = -0.150$, $p<.05$) yaşam doyumu üzerindeki doğrudan yordayıcı etkisi istatistiksel olarak anlamlı düzeyde iken; niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliğinin ($\beta = 0.084$, $p>.05$) doğrudan etkisi anlamlı değildir. Ayrıca bilişsel esnekliğin yaşam doyumu üzerindeki doğrudan etkisinin de istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu saptanmıştır ($\beta = 0.284$, $p<.05$).

Ekonomideki istihdam zorlukları ($\beta = -0.284$, $p<.05$) ile kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliğinin ($\beta = -0.441$, $p<.05$) bilişsel esneklik üzerindeki doğrudan yordayıcı etkisi istatistiksel olarak anlamlı düzeyde iken; çevresel ve sosyal baskı ($\beta = -0.005$,

$p>.05$) ile niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliğinin ($\beta = 0.005$, $p>.05$) bilişsel esneklik üzerindeki doğrudan yordayıcı etkisinin istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı belirlenmiştir.

Ekonomideki istihdam zorlukları ($\beta = -0.077$, $p>.05$) ile niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliğinin ($\beta = 0.086$, $p>.05$) yaşam doyumu üzerindeki toplam yordayıcı etkisi istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değilken; çevresel ve sosyal baskı ($\beta = -0.159$, $p<.05$) ile kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliğinin ($\beta = -0.275$, $p<.05$) yaşam doyumu üzerindeki toplam etkisi istatistiksel olarak anlamlı düzeydedir.

Ekonomideki istihdam zorlukları ($\beta = 0.081$, $p<.05$, 95% CI [0.018, 0.083]) ile kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliğinin ($\beta = -0.125$, $p<.05$, 95% CI [-0.238, -0.081]) yaşam doyumu üzerindeki dolaylı etkileri incelendiğinde bilişsel esnekliğin aracılık rolünün istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Çevresel ve sosyal baskı ($\beta = -0.001$, $p<.05$, 95% CI [-0.025, 0.027]) ile niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliğinin ($\beta = 0.001$, $p>.05$, 95% CI [-0.041, 0.051]) yaşam doyumu üzerindeki etkisinde bilişsel esnekliğin aracılık etkisinin ise istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olmadığı görülmektedir.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Yapılan mevcut araştırmanın genel amacı işsizlik kaygısının alt boyutları ile yaşam doyumu arasındaki ilişkide bilişsel esnekliğin aracılık rolünün incelenmesidir. Bu kapsamda çalışmada dört hipotez test edilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak üniversite dönemindeki genç yetişkinlerde işsizlik kaygısının yüksek olmasının yaşam doyumunu olumsuz etkilediği görülmektedir. Karaçay, (2011) yaptığı çalışmada işsizliğin hissedildiği ilk sü-

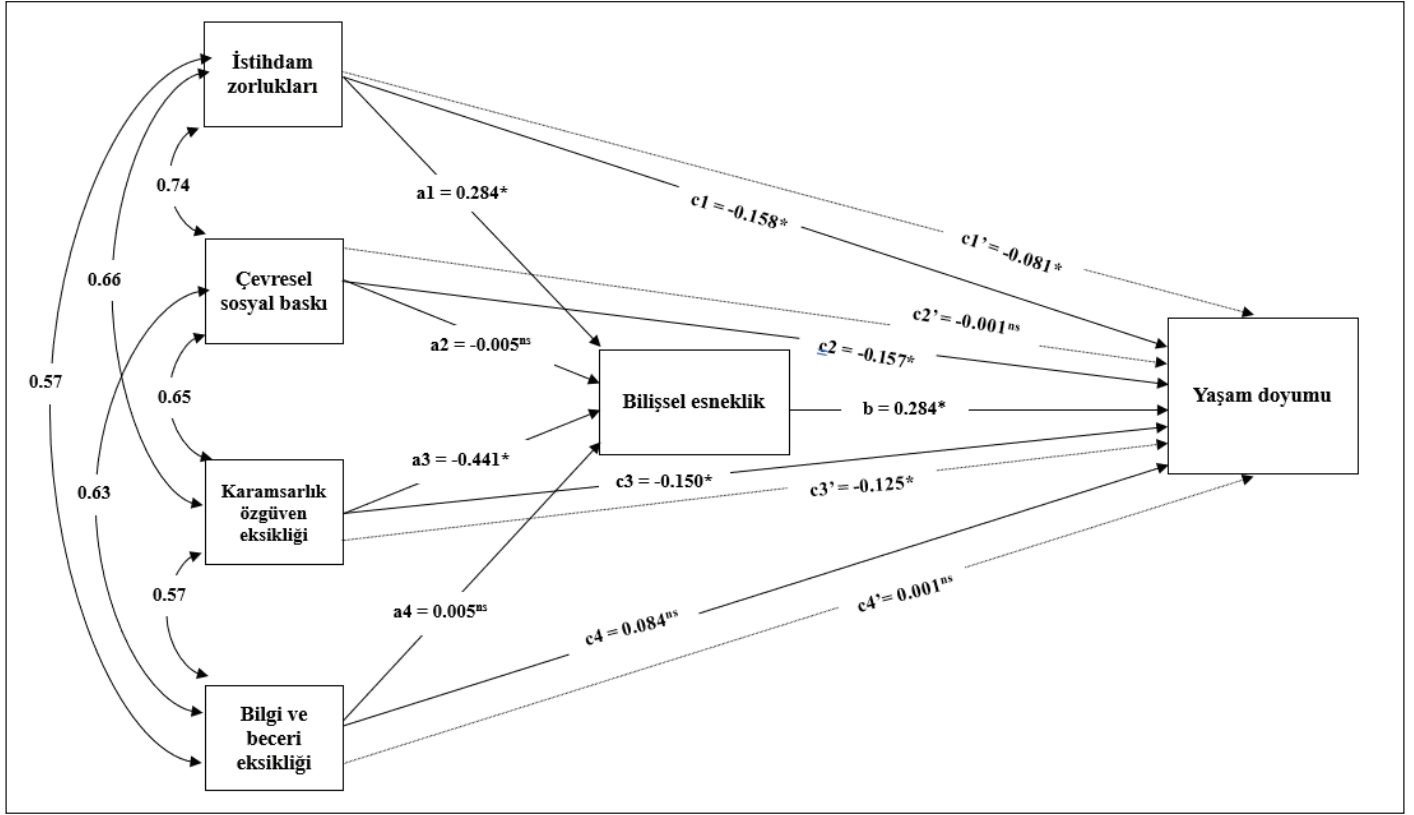
Tablo 4. GLM Aracılık Analizine İlişkin Sonuçlar

		Parametre tahmini	SH Düşük	%95 C.I. Güven Aralığı		β	z	p
				Yüksek				
Dolaylı etki	Ekonomideki istihdam zorlukları=>Bilişsel esneklik=>Yaşam doyumu	0.045	0.014	0.018	0.083	0.081	3.178	0.001*
	Çevresel ve sosyal baskı=>Bilişsel esneklik=>Yaşam doyumu	-7.99e-4	0.013	-0.025	0.027	-0.001	-0.060	0.952
	Kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği=>Bilişsel esneklik=>Yaşam doyumu	-0.146	0.033	-0.238	-0.081	-0.125	-4.396	< .001*
	Niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği=> Bilişsel esneklik=>Yaşam doyumu	0.002	0.023	-0.041	0.051	0.001	0.075	0.940
Bileşenler	Bilişsel esneklik =>Yaşam doyumu	0.162	0.027	0.105	0.220	0.284	6.073	< .001*
	Ekonomideki istihdam zorlukları=>Bilişsel esneklik	0.277	0.074	0.107	0.422	0.284	3.730	< .001*
	Çevresel ve sosyal baskı=>Bilişsel esneklik	-0.005	0.083	-0.151	0.156	-0.005	-0.060	0.952
	Kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği=>Bilişsel esneklik	-0.898	0.141	-1.171	-0.610	-0.441	-6.372	< .001*
	Niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği=> Bilişsel esneklik	0.011	0.142	-0.256	0.298	0.005	0.075	0.940
Doğrudan etki	Ekonomideki istihdam zorlukları=> Yaşam doyumu	-0.088	0.040	-0.169	-0.004	-0.158	-2.202	0.028*
	Çevresel ve sosyal baskı=> Yaşam doyumu	-0.094	0.044	-0.191	0.001	-0.157	-2.161	0.031*
	Kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği=> Yaşam doyumu	-0.175	0.078	-0.337	-0.020	-0.150	-2.236	0.025*
	Niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği=> Yaşam doyumu	0.106	0.075	-0.045	0.247	0.084	1.415	0.157
Toplam etki	Ekonomideki istihdam zorlukları=> Yaşam doyumu	-0.043	0.041	-0.130	0.044	-0.077	-1.047	0.295
	Çevresel ve sosyal baskı=> Yaşam doyumu	-0.095	0.046	-0.193	-0.004	-0.159	-2.081	0.037*
	Kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği=> Yaşam doyumu	-0.320	0.078	-0.483	-0.166	-0.275	-4.109	< .001*
	Niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği=> Yaşam doyumu	0.108	0.079	-0.041	0.265	0.086	1.373	0.170

Not: Standardize edilmiş katsayılar verilmiştir. *p<.05 ns = anlamsız

reçlerde yaşam doyumunun orta vadede işsizliğe kıyasla daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Çetinceli ve Tüzün (2022) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada işsizlik kaygısı yükseldikçe yaşam doyumunun düştüğünü ifade etmiştir. Korkmazer (2022) üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısının yaşandığını ve bunun cinsiyet, bölüm vb. birçok kişisel faktörle bağlantılı olduğunu belirtmiştir. Üniversitede öğrenimine devam eden ya da henüz mezun olan genç birey için işsizlik kaygısının yaşanmasının yaşam doyumunu birçok açıdan etkileyeceği düşünülmektedir. İşsizliğin bir çıktısı olarak bireyin hayatına devam edebilmesi için maddi gelire sahip olamayacağı düşüncesi, iş ile kazanılan sosyal çevrenin olmaması, toplumsal görevlerini yerine getiremiyor olma düşüncesi, sosyal baskı hissetmesi, bireyin kendini yetersiz hissetmesi ve benlik algısının olumsuz etkilenmesi (Korkmazer, 2022) onun işsizlik kaygısı yaşamasına sebep olmaktadır. Bu durum ise bireyin mutluluğunu (Karaçay,

2011) ve hayattan doyum almasını (Çetinceli & Tüzün, 2022; Karaçay, 2011) olumsuz etkilemektedir. Duffy vd., (2011) yaşam doyum ve işsizlik kaygısı boyutları ile kurduğu modelde anlamlı sonuçlara ulaşmıştır. Bu çalışmada kurulan modelde iyimserlik, iş isteği, iş arama öz yeterliği ve iş arama desteğinin her birinin yaşam memnuniyetiyle önemli ölçüde ilişkili olduğu belirtilmiştir. Mevcut çalışmada istihdam zorluklarının, çevresel ve sosyal baskının ve kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliğinin yaşam doyumunu üzerinde doğrudan etkililiği görülmüştür. Bu sonuca göre iş arama ve bir işte çalışma isteğine sahip olma, kendini bu konuda yeterli hissetme, sosyal baskı ile baş edebilme gibi etkenlerin bireyin yaşam doyumunu artırdığı söylenebilmektedir. Çalışmanın bir diğer bulgusu olan işsizlik kaygısı ile bilişsel esneklik arasında ilişki incelendiğinde; işsizlik kaygısının alt boyutlarının farklı sonuçlar gösterdiği anlaşılmıştır. Mevcut çalışmada ekonomideki istihdam zorlukları alt boyutu ile kişisel

Şekil 4. GLM aracılık modeline ilişkin path diagramı.

karamsarlık ve özgüven eksikliği alt boyutunun bilişsel esneklik üzerindeki doğrudan yordayıcı etkisi olduğu görülmüştür. Bununla birlikte çevresel ve sosyal baskı alt boyutu ile niteliksel olarak bilgi ve beceri eksikliği alt boyutunun bilişsel esneklik üzerinde doğrudan yordayıcı etkisi göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Dehghani ve Bahari (2021), hemşirelik öğrencilerinde yaptıkları çalışmada iş stresi ile bilişsel esneklik arasında ilişki olduğunu belirtmişlerdir.

Çalışmanın üçüncü bulgusu bilişsel esneklik ile yaşam doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu yönündedir. Bu bağlamda literatür incelendiğinde yaşam doyumu ile bilişsel esnekliğin ilişki gösterdiği sonucuna ulaşan birçok çalışma olduğu görülmektedir (Odacı & Cıkrıkçı, 2019; Sadeghi ve ark., 2018; Smith & Konik, 2022; Yelpaze & Yakar, 2019). Bilişsel esneklik, yeni ve beklenmedik durumlara uyum sağlama konusunda isteklilik ve esnek olma yeteneğini kapsayan bir kavram olarak tanımlanabilir (Martin & Rubin, 1995). Bu bağlamda, bilişsel esneklik gösteren üniversite öğrencilerinin içinde bulundukları hayattan doyum sağlamaları ve bunu sürdürmeleri anlaşılabilir bir durumdur.

Çalışmanın son bulgusunda; üniversite öğrencilerinin bilişsel esneklik düzeylerinin, öğrencilerin işsizlik kaygısı -ekonomideki istihdam zorlukları ile kişisel karamsarlık ve özgüven eksikliği alt boyutlarının- yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişkiye aracılık ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bilişsel esnekliğin isteklilik ve esneklik yeteneği göz önünde bulundurulduğunda işsizlik kaygısının ekonomideki istihdam zorlukları ile kişisel karamsarlık ve

özgüven eksikliği algılarına ilişkin esneme yeteneğinin yaşam doyumunun artmasını sağlayacağı anlaşılmaktadır. Özellikle üniversiteden mezun olacak genç bireylerde bilişsel esnekliğin artırılmasının bireyin iş aramaya ilişkin algılarını ve davranışlarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Alanyazında bilişsel esneklik, yaşam doyumu ve işsizlik kaygısı ilişkisinin birlikte çalışıldığı ya da bilişsel esnekliğin bu değişkenlerle aracılığının test edildiği doğrudan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak mevcut çalışma değişkenlerine ve sonuçlarına benzer bazı çalışmalar olduğu görülmüştür. Bu bağlamda iş kaygısı ile psikolojik iyi oluş arasındaki ilişkide bilişsel esnekliğin aracı rolü olduğu (Alioat & El Keshky; Dehghani & Bahari, 2021), iş kaygısı ile mental iyi oluş ilişkisinde bilişsel esnekliğin aracı rolü olduğu (Lee & Woo, 2022) belirtilmiştir.

Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar önemli olmakla birlikte, çalışmanın bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Öncelikle araştırma yalnızca Türkiye'deki bir devlet üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Bir diğer sınırlılık; bu araştırma kesitsel bir tasarımla gerçekleştirilmesi ile ilgilidir. Sektörlerin ve bireylerin duygusal gelişimlerinin dinamik bir süreç olması nedeniyle, gelecekte bu çalışmanın boylamsal bir perspektiften yeniden tasarlanması önerilebilir. Son olarak bu çalışmada nicel bir yaklaşım benimsenmiştir. Çalışmada kullanılan veri toplama araçları sadece belirli yapıları değerlendirmektedir. Bu çalışmadan sonra yapılacak çalışmaların nitel yöntemlerle tasarlanması, öğrencilerin bilişsel esneklik, yaşam doyumu ve işsizlik kaygısı ile ilgili yaşadıkları zorluklar konusundaki kişisel

deneyimlerine odaklanması literatüre değerli katkılar sunabilir. Araştırma bulguları doğrultusunda işsizlik kaygısı yaşayan üniversite öğrencilerine yönelik bireysel veya grup şeklinde kariyer danışmanlığı hizmetlerinde bilişsel esnekliğin ve yaşam doyumunun artırılmasına yönelik çalışmalar planlanabilir. Bu bağlamda üniversite kariyer merkezleri ve PDR merkezleri psikoeğitsel programlar düzenleyebilir.

Finansal Destek: Bu çalışma, kamu, ticari veya kâr amacı gütmeyen kuruluşlar gibi herhangi bir organizasyondan destek almamıştır.

Çıkar Çatışması: Tüm yazarlar adına, sorumlu yazar çıkar çatışması bulunmadığını belirtir.

Yazar Katkı Beyanı: 1. Yazarın katkı oranı %50, 2. Yazarın katkı oranı ise %50'dir.

Hakemlik Süreci: Çift taraflı kör hakemlik.

Etik Onayı: İnsan katılımcıları içeren çalışmalarda gerçekleştirilen tüm prosedürler, kurumsal ve / veya ulusal araştırma komitesinin etik standartlarına ve 1964 Helsinki deklarasyonuna ve daha sonraki değişikliklerine veya karşılaştırılabilir etik standartlara uygundur. Bu araştırma için Kilis 7 Aralık Üniversitesi Etik Kurulu'ndan 06/02/2024 tarihli ve 2024/01 nolu toplantısı ile Etik Kurul Onayı alınmıştır.

Bilgilendirilmiş Onam Formu: Çalışmaya katılan tüm bireysel katılımcılardan bilgilendirilmiş onam formu alınmıştır.

KAYNAKLAR

- Chow, H. P. H. (2005). Life satisfaction among university students in a Canadian prairie city: A multivariate analysis. *Social Indicators Research*, 70, 139-150.
- Çetinceli, K., & Tüzün, P. (2022). Üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısı, yaşam doyum ve psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki. *Current Perspectives in Social Sciences*, 26(1), 21-30.
- Çondur, F. ve Bölükbaş, M. (2014). Türkiye'de işgücü piyasası ve genç işsizlik-büyüme ilişkisi üzerine bir inceleme. *Amme İdaresi Dergisi*, 47 (2), 77-93.
- Dehghani, F. & Bahari, Z. (2021). The mediating role of cognitive flexibility in the relationship between job stress and psychological wellbeing of nurses. *Iran Journal of Nursing*, 34(133), 16-27
- Diener, E. D., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Diener, E., Suh, E. M., Lucas, R. E., & Smith, H. L. (1999). Subjective well-being: Three decades of progress. *Psychological Bulletin*, 125, 276-302. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.125.2.276>
- Dursun, S. ve Aytaç, S. (2009). Üniversite öğrencileri arasında işsizlik kaygısı. *Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 28 (1), 71-84.
- Erdar, A. U. (2009). Dünyada Genç İşsizliği Sorununun Çözümüne Yönelik Ulusal Politikalar ve Türkiye. *Çalışma Ve Toplum*, 3(22), 133-162.
- Erdoğan, D. G., Özdemir, Ü., Mutugu, E., & Saburlu, Z. Ç. (2024). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik niyetleri, risk alma düzeyleri ve akademik branş memnuniyetleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Journal of Higher Education and Science*, 14(2), 197-206.
- Esen, E. (2020). *İstihdam ve İşsizlik Üzerine Bir Analiz*. Ankara, Seçkin Yayıncılık.
- Güvel, E. A. (2017). *Makro Ekonomi-1*. Seçkin Yayıncılık, 276.
- İncekara, B. (2010). Gelişmekte Olan Ülkeler ve Türkiye'de İşsizlik. *Yüksek Lisans Tezi*. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Koç, Ö. E., Bayramoğlu, G., & Koç, N. (2024). Genç Nüfusta İşsizlik Kaygısı Üzerine Bir Saha Araştırması. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22(3), 73-92.
- Korkmazer, F. (2020). Üniversite öğrencilerinin işsizlik kaygısı algılarının incelenmesi. *Business Economics and Management Research Journal*, 3(2), 141-152.
- Neugarten, B. L., Havighurst, R. J., & Tobin, S. S. (1961). The measurement of life satisfaction. *Journal of gerontology*, 16, 134-143.
- Odacı, H., & Cikrikci, Ö. (2019). Cognitive flexibility mediates the relationship between big five personality traits and life satisfaction. *Applied Research in Quality of Life*, 14(5), 1229-1246.
- Ölçer-Kimzan, F. (2020). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi Öğrencilerinin İşsizlik Kaygısı ve Girişimcilik Eğilimi İlişkisinin İncelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi*, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Palancıoğlu, Ö. V., Şen, M., Coşanay, G., & Aydemir, H. (2021). Eğitim fakültesi öğrencilerinin işsizlik kaygısı. *EJER Congress 2021 Bildiri Kitabı*, 1108-1115.
- Recepoglu, H.(2013), "Öğretmen Adaylarının Yaşam Doyumları ile Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları", Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (1), 311-326.
- Sadeghi, M., İmeni, F., & Bavazin, F. (2018). Students' Satisfaction of life: Prediction based on religiosity, Meaning in Life and Cognitive Flexibility. *Women's Studies Sociological and Psychological*, 16(4), 195-222.
- Segrin, C. (2006). Family interactions and well-being: Integrative perspectives. *Journal of Family Communication*, 6, 3-21.
- Serin, N. B., Serin, O., & Özbaş, L. F. (2010). Predicting university students' life satisfaction by their anxiety and depression level. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 9, 579-582.
- Tekin, A. N. (2015). Üniversite öğrencilerinde işsizlik kaygısı: Süleyman Demirel Üniversitesi öğrencileri üzerinde bir çalışma. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta.
- Tuzgöl-Dost, M. (2007). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumunun bazı değişkenlere göre incelenmesi [Examining Life Satisfaction Levels of University Students in Terms of Some Variables]. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(22), 132-143.
- TÜİK, (2024). 2023 İstatistiklerle Gençlik Raporu. Erişim adresi: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=İstatistiklerle-Genclik-2023-53677>
- Yalçın, Y. G. (2022). Unemployment anxiety and hopelessness in university students. *Journal of Education and Recreation Patterns*, 3(2), 130-146.

- Yelpaze, İ., & Yakar, L. (2019). Üniversite öğrencilerinin yaşam doyum ve bilişsel esnekliklerinin incelenmesi. *Turkish Psychological Counseling and Guidance Journal*, 9(54), 913-935.
- Yetişensoy, O., & Şahin, İ. F. (2020). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının işsizlik kaygısı düzeyleri ile öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(3), 627-643.
- Yurdakul, T. (2006). Gazi Üniversitesi Mesleki Eğitim Fakültesi uygulamalı sanatlar eğitimi bilim dalı seramik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin işsizlik kaygıları üzerine bir araştırma. Gazi Üniversitesi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.